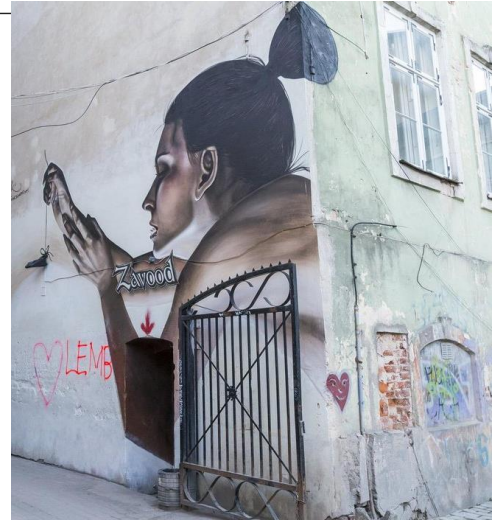

1. Milline paljudes keeltes levinud termin tähistab seintele, lagedele, müüridele, sildadele jne maalitud pilte? Näide on pärit Tartust, pildistas Anni Õnneleid. Sõna on pärit hispaania keelest, kus see tähendabki müüride ja seintega seonduvat.

2. 1. novembril 1911 viskas Itaalia lendur Giulio Gavotti Liibüa kohal türklastele kaela 4 kahekilost pommi. Ottomani impeerium protesteeris, kuna Haagi 1899. aasta konventsioon oli justkui sellised pahateod keelanud. Et konventsioon oli pisut liiga konkreetne ja tehnika vahepeal edasi arenenud, leidsid itaallased türklaste protestile vastuväite. **Millega itaallased end välja vabandasid?**

3. Küsitav firma on sündinud Osakas, kohaliku ülikooli toel loodi ja toodeti muuhulgas mootoreid diiselmootoridele ja väikestele elektrijaamadele. 1951. aastast toodetakse autosid, enamjaolt kuuluvad need „kei car“ väikeautode kategooriasse. Euroopas oldi edukad 1980ndail, 2013. aastal autode müük Euroopas lõpetati. Firma kuulub täielikult Toyota kontserni. Pildil on tüüpiline selle firma mudel *Wake*, mille tootmine lõppes 2022. aastal. Firma nimes on peidus Osaka linna nime esitähth (õieti sümbol), aga ilma kanji kirjaviisi tundmata on sellest vihjest vähe abi. **Mis firma?**

4. Mis on see **rahandusalane tegevus**, millega jaanilaupäeva õöl maa-alused tegelased maa peal tegelevad?

5. 2010. aastal sai see Soome Talvesõja veteran maha oma esimese täispika hevialbumiga „Charlemagne: By the Sword and the Cross“. 2012. aastal ilmus temalt veel jõuluteemaline metal-album. Ta on eakaim muusik, kes kunagi on Bilboardi muusikaedetabelisse jõudnud. Lisaks on ta mänginud kümnetes (kui mitte sadades) filmides ja kehastanud ka ühes Bondi filmis pahalast. **Kes on see legend?**

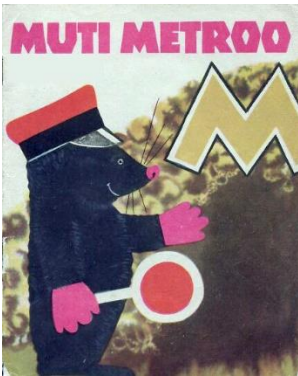

6. **Millega** said 1928. aastal üheskoos hakkama iirlane Cedric Gibbons ja mehhiklane Emilio Fernandez? Sellega on nad igavesest ajast igavesti suurte tähtedega kirjas maailma kinoajaloos.

7. Selle taimede lehtede mahl on heaks leevenduseks sääsetorgetele, noored lehed sobivad hästi supi keetmiseks või toorsalatisse. Eestis kasvab samanimelisest perekonnast vaid 1 liik, kuid see-eest laialdaselt, selle ladinakeelne nimi kõlab tõlgituna kitsejalg podagra jaoks (*aegopodium podagraria*). Vanasti ravitigi selle taimede abiga nii podagrat kui reumat. **Mis taim?**

8. **Mis olid need** aerofotodel tuvastatud ja Kuubale mitteomased vaba aja veetmise rajatised, mille tõttu USA-s jõuti 1962. aastal arusaamisele, et Nõukogude armee on oma rakettidega jõudnud Kuuba pinnale?

9. **Kes on see mees?** Näete teda siin koos ühe näitega tema loomingust.

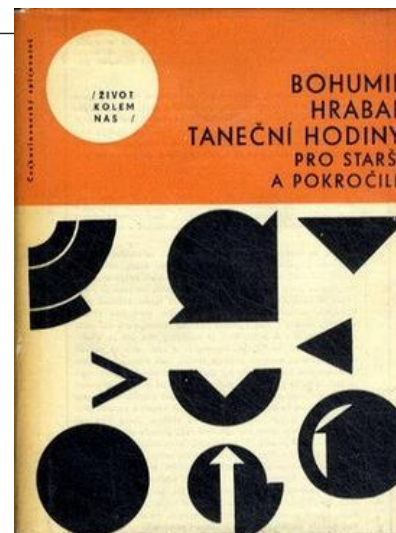
10. **Mis nime** kannab järv, mille loodekaldal asub iidne Kiievi-Vene linn Rostov(-Velikii)? Samanimeline Rooma keiser oli selles ametis viies, tema surmaga lõppes ka Juliuste-Claudiuste dünastia. Sellele järgnes nelja keisri aasta (69 p.Kr).

11. Piltidel on Hollywoodi täht ja jäähokiäss, kes oma rahva esimese esindajana pääses NHLi. **Mis on nende ühine perekonnanimi?**

12. Küsitav laulja jõudis oma karjääri jooksul võita 20 Grammyt, sealhulgas elutöö auhinna. Olles kohekohe saamas 80-aastaseks, salvestas ta Lady Gagaga albumi. Koos võeti seejärel ette maailmaturnee. Tema lavapartneriteks on olnud Willie Nelson, Aretha Franklin, Paul McCartney, Bono jpt. **Kes laulab?**

13. 1964. aastal kirjutas tšehh Bohumil Hrabal romaani „Tantsutunnid täiskasvanutele“. **Mis teeb** selle „Suure Gatsby“ mahuga teose **iseäralikuks ja ainulaadseks**?

14. Ei juhtu tihti, et Nobeli preemia vääriliseks on tunnistatud nii isa või ema kui ka poeg või tütar. Üks selline paar on Sune Bergström (meditsiinipreemia 1982. aastal prostaglandiinide uurimise eest) ja Svante Pääbo (meditsiinipreemia 2022. aastal, seejuures ilma kaasautoriteta!) – aga **mis valdkonnas või teadusharus?** Pääbot peetaksegi seda valdkonda uuriva teadusharu rajajaks. Haru nimetus on kokku pandud kahest sõnast, 2 punkti saamiseks on mõlemad olulised.

15. Daamile pildil kuulub 1988. aasta suvest üks kergejõustiku maailmarekord. Tema sportlikud saavutused jäid tagasihoidlikuks: OM 7. ja EM 4. koht. Eesti naiste rekord sel alal on muide veel aasta vanem. **Kes on pildil?** Kui nimi ei meenu, saate õige ala eest 1 punkti.

16. BRICS-riikidest meil viimasel ajal hea sõnaga ei räägita. Samas on Mustamäel Sõpruse pst ja Ehitajate tee ringi juures haljasalal rajatud alus (seni veel tühjalt seisev), kuhu peaks püstitatama ühe riigitegelase ausammas. Teda on kujutatud kõigil selle BRICS-riigi rahatähtedel. **Kelle ausammas?**

17. Janar Ala kirjutas 19.9.2022 Postimehes: „Aleksander Metsamärt on noor kunstiteadlane. Kirjutab ka Postimehesse, ja hästi kirjutab. Tal on kirjutamistalenti, mis polegi praegusel ajal nii tavapärane. 1. septembril kell viis hommikul võttis ta EKA fuajee 1.–2. korruse vahel asuvasse trepigaleriisse asetatud laua taga istet ja hakkas *** käsitsi kladesse ümber kirjutama. Või õigemini kirjutamist jätkama, sest tegelikult alustas ta seda küll juba ajateenistuses olles. Kirjutamine peaks lõpule jõudma 30. septembril kell 21.“ Millega see *performance* lõppes, on meile teadmata. Aga

tahame teada raamatu autorit ja pealkirja, mida Metsamärt siin pildil ümber kirjutab. Pildil on tegemist teose 3. trükiga, mis ilmus 2006. aastal 912-leheküljelisena.

18. Richard Dawkinsi 1976. aasta teoses „Isekas geen“ arvab autor, et inimkultuuris leiduvatel ideedel, tavadel ja infokogumitel on suursugune funktsioon sarnaselt geenidele bioloogilises pärilikkuses. **Mis terminiga** ta selle inimkultuuri nähtuse tähistas? Oma teoorias on Dawkins seda piltlikult nimetanud ka mõistuse viiruseks, mis kultuuris end kordab ja paljundab ning mõjutab inimeste käitumist.

19. Millise tuntud spordiklubi logo näete? Praegust nime kannab klubi 1974. aastast, varem oli nimeks „*** Rockets“, aga et juba eksisteeris „Houston Rockets“, valiti klubile uus nimi.

20. Tennessee Williamsi jaoks oli 1940. aasta raske ja segane. Ta põdes tuberkuloosi, ootas surma ja põgenes New Yorgist nii kaugele kui raha võimaldas. Siis kirjutaski ta sümboleid täis lühijutu, mille põhjal 1961. aastal etendus näidend, mida kirjanik pidas oma loominguga kvintessentsiks. Mis on selle Acapulco rannas kirjutatud jutu pealkiri? Ka näidend kannab sama nime. Eestis on seda kahel korral lavastanud Ingo Normet: 1976 Pärnus ja 2008 Linnateatris. Mõlemas etenduses mängis Ago Roo. Näitemängu tegevus toimub 1940. aasta lämbel varasügisel mereäärse Mehiko kolkakülas. Väikeses boheemlikus võõrastemajas kohtuvad inimesed, kelle elu on jõudnud ummikseisu ja kes visklevad nüüd emotsioonide kütkes sama meeletult nagu hotellipoiste poolt veranda külge seotud loomake oma vabaduse eest. See loomake ongi teosele nime andnud.

21. Kes on see Nobeli preemia laureaat, kes müüs oma auhinna 103 miljoni dollari eest oksjonil ja annetas saadud raha Ukraina toetuseks? Pildil on ta koos Maria Ressa-ga Filipiinidelt, kellega koos ta auhinna pälvis.

22. Nimetage Eesti kultuuritegelane, kelle 8-leheküljeline pehmes köites elulooraamat pealkirjaga „*** elulugu: 17x4“ ilmus esmatrükis 2011. aastal, kui *** oli saanud 51-aastaseks. Väidetavalt on seda trükitud 20 000 eksemplari. Pisut tüsedama raamatu (176 lk) avaldas ta 2017. aastal, pealkirjaks „Kuidas kirjutada raamatut“.

23. Kes oli viimane Kambodža president (1972-1975) enne punakhmeeride valitsusaega? Tegemist oli konservatiivi ja rahvuslasega, juhtis kahel korral eelmiste presidentide Norodom Sihanouki ja Cheng Hengi ajal valitsust, 1970. aastal kaotas riigipöördega monarhia ja oli lühikest aega tegutsenud Khmeeri Vabariigi asutajaid. Järgnenud kodusõjas oli sõjaväe ülemjuhataja punakhmeeride vastu, 1975. aastal põgenes Hawaiile. Ta puhkab Fullertonis (California) Loma Vista kalmistupargis.

24. Millisele saarele Anti Kammiste rahvast kokku kutsub ehk mis on laulu nimi?

25. Küsime **Kreeka suuruselt teist saart** Kreeta järel. Pealinn on Chalkis, elanike arv ca 200 tuhat. Tänavu juulis laastasid maastikupõlengud ka seda saart. Kaardil on pikalt loodest kagusse ulatuva saare nimi peidetud kollasesse kasti.

26. See tuntud kirjanik on suur muusikasõber, pidas 1974-1981 koos abikaasaga džässikohvikut ja tema muusikakogus on enam kui 40 000 plaati. Ta on ka kirklik maratoonar ja triatleet, 6 korral on ta lõpetanud Bostoni maratoni. 2021. aastal ilmus eesti keeles tema autobiograafiline esseekogumik „Millest ma räägin, kui ma räägin jooksmisest“. Venemaal on tema teoste avaldamine nüüd keelatud. Nobeli preemiat ta seni pälvinud pole, küll aga hulga muid kirjandusauhindu, sealhulgas Franz Kafka ja Hans Christian Anderseni preemiad. **Kellest on jutt?**

27. Pildil on Israel Beer Josaphat, Kasselis 1816. aastal sündinud ettevõtja. Tema tulevikku mõjutas oluliselt Göttingenis koos Carl Friedrich Gaussiga veedetud aeg, kes seal parajasti traadi teel elektrisignaali ülekandmisega katsetas. 1845. aastal sai Israelist kristlane, ta võttis endale uue nime ja abiellus saksa pankuri tütreaga. Äritegevust alustas ta Berliinis 1847. aastal raamatute kirjastamisega. Aachenis kasvas ta tuvisid, kes talle Pariisi börsilt kiiresti uudiseid tõid. Londoni aastad 1857 kuni surmani 1899 tõid talle rikkuse ja kuulsuse. **Kellest on jutt?**

28. Taani kuningate pikas nimekirjas on alates Christian I-st raudse järjekindlusega vaheldunud Christianid ja Frederikid, seda kuni Margrethe II isa Frederik IX-ni välja. Nende vahele mahub üksainus teise nimega kuningas, kes valitses Taanit 1481-1513. Mõnda aega oli ta kuningaks ka Rootsis, aga seal Johan II-na. **Mis nime all** valitses ta Taanis? Teisi sellenimelisi valitsejaid maailmas vähemalt viimase 1000 aasta jooksul teada ei ole. Tegemist on levinud eesnimega, seda ka Eestis. Üks selle nime kandjaid istus Nürnbergi süüpingis esireas ja pälvis surmanuhtluse.

29. **Mis spordialal** kasutatakse selliseid palle?

30. Eestis on tänavuse juuli seisuga 10 ükssarvikut (ehk idufirmat, mille väärtus on üle 1 miljardi dollari). Neist üks tegeleb toitlustusäri. Nende kontor ja kohvik asuvad Tallinna vanalinnas Uus 28, XVIII sajandist pärit majas, mis 1988-1994 oli Eestimaa Rahvarinde peakorteriks. **Millist itaaliapärase nime see firma kannab?**

31. Oma kunagise kolleegi (1938-1998) haual seisavad teiste seas 6. detsembril 1943 Kuressaares sündinud kaksikud. Foto on tehtud tänava augustis. **Küsime kaksikute perekonnanime.**

32. 1868. aastal hakkas ühel põhjamaal ilmuma nädalaleht, mille nimi oleks eesti keeles „Maailma kulg“. Peatselt sai sellest riigi juhtiv päevaleht. 1923. aastal leht suleti, kogu toimetus jätkas uues päevalehes „Aja märk“. Uuesti hakkas „Maailma kulg“ ilmuma 23. juunist 1945, väljaandjaks riigi suurim II Maailmasõja aegne vastupanuorganisatsioon Milorg. Aja jooksul muutus leht tabloidiks, aga jäi 2010. aastani ikka riigi suurimaks päevaleheks. Samal ajal sai riigi külastatavaimaks veebileheks küsitava ajalehe VG Nett. **Nimetage see ajaleht.** Riik – 1 punkt.

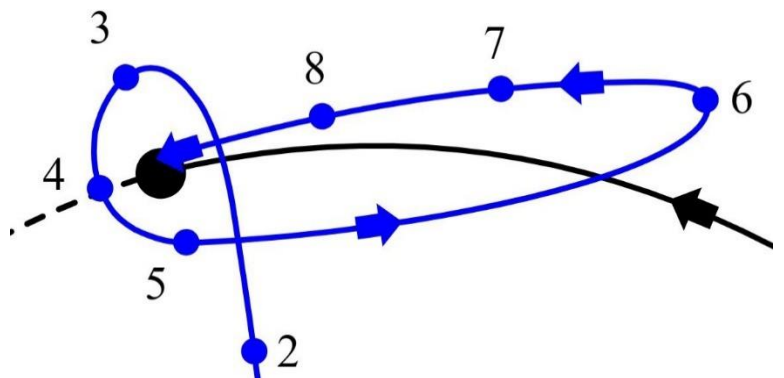
33. Pildil on üks levinumaid liblikaid maailmas. Talve veedavad nad soojal maal ja rändavad siis põhja poole, aga otse Eestisse Aafrikast pärit isendid ei jõua. Nemad tekitavad uue põlvkonna kevadel Hispaanias, Küprosel või Lähis-Idas ja see põlvkond rändab edasi, jõudes ka Eestisse (või luues vahepeal veel 1-2 uut põlvkonda). **Mis liblikas?** Liigi nimi on pärit taimelt, millel röövikud peamiselt toituvad. Pildistas Marko Valker (Lääne Elu).

34. Selle kõigil Viljandi folkidel osalenud bändi nimeloost on kirjutatud järgmist: „Esimeselt folkmuusika festivali plakatilt ei leia *** nime, sest algul tegutses ansambel nime all „Rahvastepall“. Bändi juht meenutab: „Selle nime pakkus meile sõber Margo Mitt. Kui küsisime temalt ühte head rahvalikku nime, vastaski ta: „Rahvastepall“. Meile see sobis ja aasta aega tegutsesimegi selle all.“ Ent siis soovis ETV teha bändist telesaate. „Nende meelest ei sobinud meile Rahvastepall, sest vaatajad arvaksid ekslikult, et tegu on spordiülekanedega. Lõime siis lahti paksu raamatu „Vana kannel“ ja hakkasime otsima rahvalikke nimesid...“ **Mis nime** nad „Vanast kandlest“ leidsid?

35. Ameerika XIX sajandi laululoole „Suur lilleaed“ on sõnad kirjutanud Heldur Karmo. „Ei talumees tüdrukult tahtnudki muud / kui kanala taga vaid anda kord ...“ **Kuidas lõpeb Karmo järgi see laulufraas?**

36. **Mis nime kannab planeet, mille teekonda kujutab sinine joon pildil?** Teekond lõpeb Maaga kokkupõrkega. Seda teekonda kujutab Lars von Trier oma 2011. aastal esilinastunud filmis, mille pealkirjaks ongi planeedi nimi. Teekond on peategelase Justine kujutluse vili, filmis saab see kõik realsuseks, planeedid põrkavadki kokku...

Loide mälestuseks: paarismäng 11.11.2023

37. Hetkeseisuga kuulub Triple Gold Club'i (NHL meistritiitel, MM- ja OM-kuld) 30 hokimängijat ja üksainus treener. **Kes?** Maailmameistriks tuli ta 2004., Stanley karika võitis 2008. ja olümpiaturniiri 2010. ning 2014. aastal.

38. Shakespeare oli suur teatriuendaja, kes esmakordselt kasutas koos komöödia ja tragöödia elemente. „Hamletis“ küsib üks hauakaevaja teiselt: „Kes ehitab tugevama ehitise kui müürsepp,

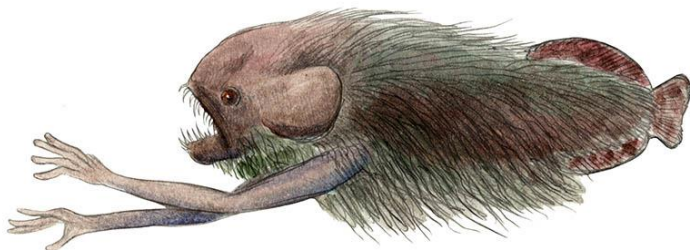
puusepp või laevasepp?“ Teine vastab: „*** ehitaja, sest tema ehitatu peab vastu rohkem kui tuhat inimest.“ **Mille** ehitaja teenis seepeale publiku naeru?

39. See 87 km² suurune ja 74000 elanikuga saar on jagatud kahe riigi vahel. Saare ainsa kommertslendudele mõeldud lennujaama stardirada on vaid 2,3 km pikkune, suured lennukid lendavad üle puhkajate peade, kes neid huviga jälgivad. Lennujaam kannab printsess Juliana nime, kes selle 1943. aastal oma salajasel külaskäigul pidulikult avas. Saare avastas 11.11.1493 Columbus ja andis talle nime tolle (ehk siis tänase) kuupäeva nimipühaku järgi. Pühakut on kunstis palju kujutatud, näiteks siin El Greco poolt. **Mis saar?**

40. Eesti pikkuselt neljas jõgi X ühineb Rõika soostikus jõega Y, moodustades Eesti ühe veerikkama jõe XY (vooluhulk 6,5 m³ sekundis). 4,3 km pärast suubub XY Emajõkke, olles suudmes 55 meetri laiune. Üldiselt nimetatakse lõiku XY pika jõe X alamjooksuks, aga tal on ka oma eraldi nimi (mis on üsna sarnane jõe X nimega). **Mis nime kannavad jõed X ja XY?**

41. See pilt kujutab Aun Pana ehk Pehiwetinome't – inimsööjat karvast kala yanomami folklooris. Yanomami põlisrahvast on alles umbes 35 000, nad elavad vihmametsas kahe naaberriigi piirialal. **Nimetage need kaks riiki.**

42. Seekord ei laula valgetest roosidest mitte Tarmo Pihlap, vaid daam, kes möödunud nädalal esitles oma uut topelt-CD-d „Radio Days“, tähistades sellega oma 89. sünnipäeva. Tõsi, laulud sel CD-l on vanad, loodud ja salvestatud 60 aastat ja enamgi tagasi. Tema laulud levivad 300 miljonil helikandjal – number, mis jääb alla vaid Madonnale. **Kes laulab?**

43. Mis nime kannab Mehhiko suuruselt 1. ja elanike arvult 11. osariik? Nahuatli keeles tähendab see kuiva ja liivast kohta. Samanimelise pealinna elanike arv läheneb kiiresti miljonile. Ka Põhja-Ameerika suurim kõrb kannab seda nime, samuti kui üks loomariigi esindaja.

44. 1846. aastal leidis astronoom Urbain Le Verrier Uraani orbiiti uurides, et see kaldub teoreetilisest kõrvale ühe tundmatu planeedi mõju tõttu. Samal aastal leiti see planeet teleskoobi abil taevast üles. Nii avastati Neptuun. 1855. aastal proovis Le Verrier, nüüd juba Pariisi observatooriumi direktor, samal viisil selgitada Merkuuri orbiidi hälbeid. Astronoomid üle maailma asusid usinalt uut planeeti Merkuuri ja Päikese vahel otsima. See jäi paraku leidmata, 1915. aastal tõestas Albert Einstein üldrelatiivsusteooria abil, et need hälbed tulenevad Päikese gravitatsiooniväljast ja otsitavat planeeti ei olegi olemas. Oma nime pidi otsitav planeet saama tegelaselt, keda sel maalil on kujutanud Peter Paul Rubens. Mis nimi?

45. Kui liivasonglane suureks kasvab, saab temast inimesele maitsev suutäis. Kellega on täiskasvanud looma puhul tegemist?

46. Üheks antiikaja suuremaks leiutiseks loetakse Aleksandria raamatukogu õpetlaste peent mehaanilist seadet, mis näeb välja kui kaheksatahuline tindipott, mille igal tahul olevast avast sai hanesulega tinti võtta. Mis tehniline seade see tindipotiasjandus on, mis oli oma „õigest ajast“ ligi 2000 aastat varasem? Taas leiutas sarnase asja Itaalia õpetlane, kelle nime järgi see ka meil tuntud on. Inglisekeelses maailmas on sama asi saanud nime Robert Hooke'ilt.

47. Eesel sai USA demokraatide sümboliks 1828. aastal, kui presidendikandidaadi nimekujusarnasust eesli omaga kasutati ära solvanguteks. Tulevane president pööras solvangud reklaamiks ja eesel ilmus demokraatide plakatitele. Kes oli see president, kes esmakordselt ratsutas eesli seljas võidule?

48. Küsime kaht eesti kirjanikku. Mõlema teoseid on tõlgitud üsna mitmesse keelde, sealhulgas prantsuse – ühelt näiteks „Comme ceci ou comme cela“ (tema esikteos, mis ilmus kõigepealt 1954. aastal vene keeles) ja teiselt «Emily et tout un tas de choses» (ilmus 2015. aastal nii eesti kui ka prantsuse keeles, kuid prantslaste tellimusel). Need kirjanikud on omavahel lähedalt sugulased, 2 punktiks on vaja mõlema eesnimesid.

- 49.** Antique XO on Inglise kuningakoja „ametliku“ konjakifirma lipulaev. Firmale pani 1763. aastal aluse Inglismaalt Cognac'i piirkonda sõitnud Thomas ***, kelle eesmärgiks oli prantsuse keelt õppida. Revolutsiooni ajal Thomas vahistati, vangist päästis ta vana konjakimõisa omanik Delamain. Thomas abiellus peatselt tema tütreaga ja 1817. aastast kannab firma tema perekonnanime. **Mis nime?**

- 50.** Umbes 2400 aastat tagasi oli etruskidele kurb päev, kui roomlased vallustasid nende keskse Veji linna. Rooma sõdalastel oli peale sõjaõnne põhjust rõõmustada veel ühe seni kogemata, aga sealtpaale regulaarseks muutuva asja üle. **Millega pealikud sõdalasi rõõmustasid?**

- 51.** Need putukad moodustavad loomariigis ühe kõige suurematest sugukondadest. Kokku on neid loetud ligi 60 000 liiki. Oma nime on nad saanud pea pikenduse järgi, mis võib võrduda isegi keha pikkusega. Pildil on sugukonna tüüpiline esindaja, meilgi levinud kahjurputukas. **Mis sugukond?**

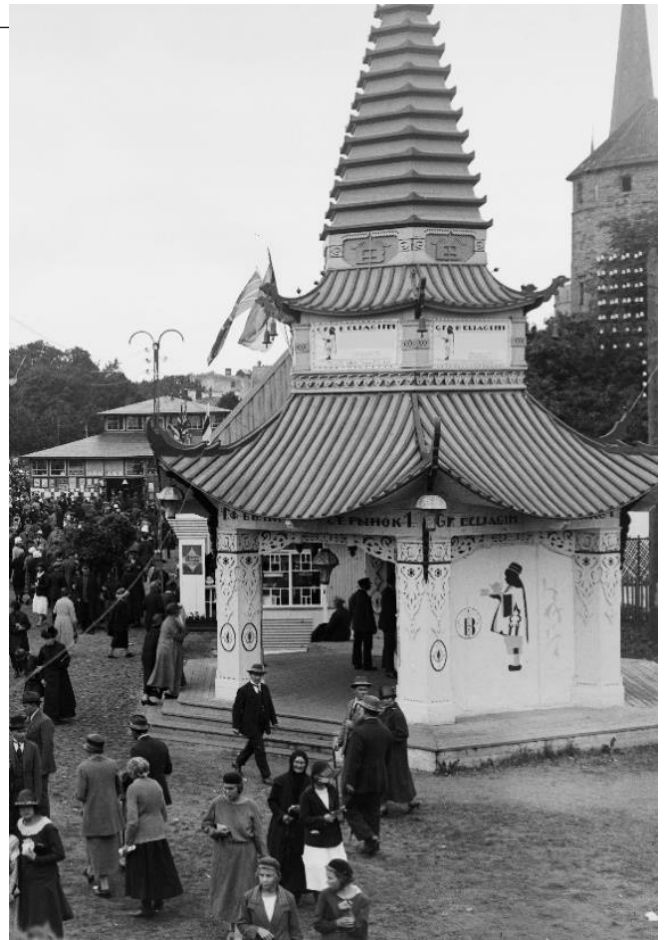
- 52.** **Mis arvestuses** on 5 maailma rikkaimat riiki Soome, Kanada, Norra, Island ja Guyana ning 5 vaeseimat Haiti, Nigeeria, Etioopia, Eritrea ja Malawi?

- 53.** Selle loodusvara rahvapärane nimetus on konnatahvel. Teaduslikult nimetatakse seda nüüd graptoliitargilliidiks. Eestis hinnatakse konnatahvi varusid 60 miljardile tonnile. **Mis oli selle loodusvara** varasem ja tuntum nimi (see on nüüd eksitavaks tunnistatud)? 1 punkti saate, kui nimetate üldisema mõiste, mille ala konnatahvel kuulub.

- 54.** Lord Byron on Budva linnast kirjutanud kui „planeedi kõige ilusamast maa ja vee kokkupuutekohast“. Siin on viibinud Marilyn Monroe, Elisabeth Taylor, Orson Welles jpt kuulsused. **Mis riigis** see 13 tuhande elanikuga linn asub?

55. Aastail 1896-1930 peeti Tallinnas Tornide väljakul näitusi. Algul korraldasid neid põllumehed, hiljem lisandus igasugu muud värki autodest ja traktoritest rätsepaülikondadeni. Pildil on teravatipuline paviljon näituse pealtee alguses, mis kuulus Gavriil Beljaginile. Beljagin oli Jaan Poska äripartner ja kuulus 1913. aastast linnavolikogusse, juhtides majandusosakonda ja linnakassat. Kui Poskast sai aprillis 1917 kubermangukomissar, võttis Beljagin üle linnaeela kohustused ja täitis neid kuni bolševike võimuletulekuni. **Mis oli see igapäevane toode, millega Beljagin kauples?**

56. Costa del Sol ehk Päikeserannik on meile hästi tuntud puhkusekoht. Tõlkes umbes sama tähendab ühe Läti linna nimi. See asutati suvituskohakesena Koltzeni mõisa juures 1823. aastal. Linnaõigused sai ta 1991. aastal, elanikke on pisut üle 3000. **Mis linn?**

57. Kes on pildil (1990-2023)?

58. Inimene olevat riideid hakanud kasutama umbes 72 000 aastat tagasi. **Kelle** geenide uurimine on sellele järeldusele viinud?

59. Vanad roomlased kutsusid seda "pea ja laeva probleemiks" (*navia aut caput*). Paljudel juhtudel on see asjade lahendamiseks kaasaegse nime all kasutusel. Jaanuaris 2007 koges seda omal nahal Ene Ergma. Üsna mitmel spordialal on see reeglitesse kirjutatud. **Millega on tegemist?**

60. Kes laulab? Teda on peetud rock'n'rolli isaks. Ta ise on 1957. aastal öelnud: "What they call rock 'n' roll now is rhythm and blues. I've been playing it for 15 years in New Orleans". Selles linnas oli ta sündinud ja kaotas seal 2005. aastal orkaanis oma kodu, olles ka ise paar päeva kadunud.

61. Aasta tagasi likvideeriti ametlikult erakond, mille viimaseks esimeheks oli 7 aastat Sven Kivisildnik. Alustati 1993. aastal Tuleviku Eesti Erakonna nime all, asutajateks Jaanus Raidal, Ants Veetõusme, Eve Pärnaste, Linnart Mäll jt, küsitavat nime kanti 1999. aastast. Edukaimaks võib neile lugeda 2014. aastat, kui Europarlamendi valmistel kandideerisid nende nimekirjas Hardo Aasmäe, Merle Jääger, Juku-Kalle Raid jt. **Mis erakond?**

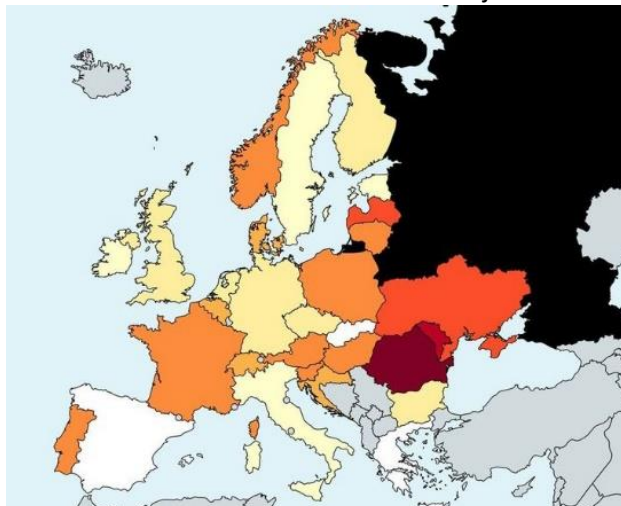
62. Tänavu kevadel esines Alexela kontserdisaalis taas see duett pildil. 25 aastat tagasi moodustasid poisid ansambli „Joyguns“ ja laulsid samal ajal Thea Paluoja vokaalansambli „Segased“. **Kes on need noored muusikud?**

63. Kergejõustiku reeglites toimus 1908. aasta Londoni OM-l oluline muudatus võrreldes Ateena 1906. aasta vaheolümpiaga. 1912. aastal pandi see kirja ka IAAFi ametlikes reeglites. Esimeseks olümpiavõitjaks selle uue reegli järgi sai USA atleet Mel Sheppard, kes võitis 800 meetri jooksu maailmarekordiga 1.52,8. **Milles seisnes see muudatus?**

64. Riigikogu hoonet peetakse maailma ainukeseks *** stiilis parlamendihooneks. **Millises stiilis?** Selle stiili kohta annab Vikipeedia järgmise kirjelduse: “enne Esimest maailmasõda eelkõige Saksamaal ja Austrias sündinud kõiki kauneid kunste hõlmav modernistlik kunstivool, mille esindajate loomingut iseloomustab süvendatud huvi inimese hinges toimuvate tormiliste protsesside ja nende väljendamise vastu.” Selle stiili näiteks olgu siin üks Egon Schiele linnavaade.

65. New Mexico osariigi suurim linn kannab üsna pikka hispaaniapärase nime. Pärit olevat see algselt valge tamme ladinakeelsest nimest. See on pärit veel ühe tähe võrra pikema Hispaania linna nimest, mille elanike arv on tänapäeval küsitavast USA linnast umbes 100 korda väiksem. USA linna asutasid hispaanlased 1706. aastal. Linnas töötav köisraudtee olevat maailma pikim, maa-alune tuumarelvahoidla linna lähedal aga maailma suurim. Linna puhast õhku on hinnanud paljud väliseestlased. 1975. aastal asutasid Bill Gates ja Paul Allen just siin Microsofti peakontori. **Mis linn?**

66. Must värv tähistab sellel kaardil ainust Euroopa riiki, kus küsitav on olemas enam kui 50% majapidamistest. Hispaanias ja Slovakkias jääb selliste majapidamiste osakaal alla 15%. Halliks värvitud riikide kohta andmed puuduvad. **Kelle või mille olemasolu see kaart näitab?**

67. See kirik on Eestis ainulaadne. 1863. aastal rajatud kiriku paekivist lahtisele kellatornile ehitati 1929. aastal ümber teine, puust torn. Kirik on pühendatud Ristija Johannesele. **Mis linnas see asub?**

68. Mendelejevi tabelis asuvad üksteise all gaasid, mille üldnimetuseks on halogeenid ja mis haisevad vähem või rohkem ebameeldivalt. Broom tähendabki kreeka keeles haisu. Vastikult haisevad ka broomi ja joodi vasakpoolsed naabrid tabelis, elemendid numbritega 34 ja 52. Mõlemad nad on saanud nime taevakehadelt. Neist raskemale andis nime 1798. aastal Martin Klaproth, kergem sai raskema eeskujul nime 1817. aastal oma avastajalt Jöns Jacob Berzeliuselt. **Mis elemendid?**

69. Torino taliolümpiamängude kultuuriprogrammi telliti Arvo Pärtilt teos, mille esmaesitajaks Torino toomkirikus oli ERSO, dirigendiks Olari Elts. Teose pealkirjaks sai „La Sindone“. Teose kolme lõiku on seostatud Kristuse ristilöömise, haudapaneku ja ülestõusmisega. **Mida teose pealkiri eesti keeles tähendab?**

70. **Kelle ausammas?** Ta on Georgi risti nelja järgu, Püha Stanislavi ordeni, Püha Anna ordeni, Georgi mõõga ja postuumselt Vabadusristi kolme järgu kavaler. Tema ausammas (pildil koos skulptor Roman Haavamäega) jõudis Viljandis Pauluse kiriku ees seista 7 aastat, kuni see 1940. aastal hävitati. Nüüd seisab samal kohal tagasihoidlik mälestuskivi, ausammast pole taastatud – võimalik, et süüdi on kuju pisut kummalised proportsioonid, mis omal ajal parasjagu elevust tekitasid.

71. Aastal, mil Coco Chanel esitles oma musta kleidikest ja karupoeg Puhhi lood ilmusid esmakordselt raamatuna, on sündinud üsna mitu prominentset riigitegelast. Neist üks on tänaseni elavate kirjas: Valdas Adamkus. Lahkunuist elas 94-aastaseks Valery Giscard d'Estaing (kes sündis samal päeval kui akadeemik Arno Käärna), paar teist pikaealist jätame nimetamata. Stalinil sündis tütar Svetlana. Välis-Eestis said tuntuks mäeinsener Arvi Parbo ja viuldaja Alfred Pisuke. **Mis aasta?**

72. „Loomingu“ asutamisaastal 1923 ilmus kokku 8 numbrit 616 leheküljel. Paarisnumbrit 7-8 juhatas sisse uudis- ja murdesõnadest küllastatud poeem „Armastus – surm“. Et lugeja värssidest ikka aru saaks, oli poeet oma üllitise lõppu lisanud sõnaseletuse, kus figureerisid nii tänapäeval tuntud sõnad kui täiesti unarusse vajunudki. **Kes oli luuletaja?**

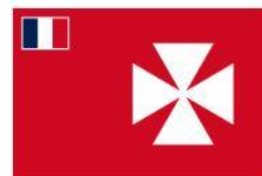
Sõnade seletus. Joom — jõgisäng; voom — äkiline metsik viha, hoog; lajatama — vastu kajama; rüht — julge, mehelik kehahoid; mald — meelterahu; pard — suur täishabe; kard — kullat või kullalõngust metallkude; ill — tallekene; ilkuma — kähjuröömsalt parastama; uhm — trots, väljakutsuv julge olek; vird — vägev voolus; ird — lahti olev millestki; tukkama — ajuti seisatama oma tahtmise vastu; ründama — tormama; ang — meelte kitsikus; uljas — julge olek, vahvas; ask — nõidus; viit — teed näitav tulp, tähis; niiste — pirru otsan olev süsi; raiv — meeletu viha; tegoraiv — sarnane, kes tegutseb nagu pöörane; tust — jahu tolm, järelejäänud mustus.

73. Hiidlased on meile andnud ühe toidu nime. Nende poeriulitele ilmusid ligi 100 aastat tagasi tänu ülemerekaubandusele kirevad pakikesed välismaakeelsete kirjade ja jõumeeste nägudega. Ühe tegelase nimi (siin pildil Dwayne Johnsoni kehastuses) oli kõige suuremate tähtedega ja umbes selle nimega saigi kaup tehtud. **Mis toidukraamist on jutt?**

74. Jaan Loide on Eesti meistriks üksikmängus tulnud ühel korral, 2004. aastal, ja siis mitte üksi. Jaan Alliku korraldatud 60 küsimusega mängus oli kaks võitjat, mõlemad said 36 punkti. **Kellega Jaan Loide meistritiitlit jagas?** Ka temale on see olnud seni ainus üksikmängu meitritiitel, aga olles Loidest 34 aastat noorem, on tal veel võimalusi. Ühel teisel spordialal on ta Eesti meistritiitleid kogunud vähemalt 10.

75. 1979. aastal viibis seal Valery Giscard d'Estaing ja 2016. aastal tegi oma valduste kaugeimasse nurka visiidi president Hollande. Macron pole sinna veel jõudnud. Prantsusmaa protektoraadiga on tegemist alates 1888. aastast. Prefekti estkoste all ajavad oma asju seal Alo, Sigave ja Uvea kuningad. Igal kuningriigil on oma lipp. Territooriumi pealinn on umbes 1000 elanikuga Mata Utu. **Mis territoorium?**

76. Tao munkadel olid selle puu seemned üks väheseid toite. Šotimaal eelistasid klannipealikud, et neid maetaks selle puu alla. Puudest esineb ta šoti klannivappidel kõige sagedamini. Paljud indiaanihõimud tegid sellest puust oma elamute tugikarkassi. Perekonda kuulub tänaste teadmiste kohaselt umbes 115 liiki, neist enamikul on ka eestikeelne nimi – sealhulgas valge, hall, must, kollane ning jaapani puna***. **Mis puu?**

77. Eestimaa kontuur on üldjoontes pärit 1917. aasta kevadest, kui Põhja-Liivimaa kubermangud rahvuslikuks Eestimaa kubermanguks kokku liideti. **Kes andis vastavale kinnitusele allkirja?** Ta sündis 1861. aastal Dresdenis ja suri 1925. aastal Pariisis, tema abikaasa põlvnes Katariina II ja vürst Orlovi suhtest.

78. Rossini „Sevilla habemeajaja“ ei esietendunud 1816. aastal Roomas sugugi mitte selle nime all. Asja vastu protesteeris energiliselt Giovanni Paisiello, kes oli samuti selle Beaumarchais' näidendi põhjal ooperi kirjutanud ja 1782. aastal „Sevilla habemeajaja“ nime all lavale toonud. Paisiello suri selsamal 1816. aastal ja tasapisi kogus Rossini versioon Paisiello oma arvelt populaarsust. Viimast on siiski mängitud ka veel XXI sajandil. Rossini ersiooni nimeks oli esialgu „***“ ehk asjatu ettevaatus“, kus tärnide asemel on ühe peategelase nimi. Samanimeline peategelane esineb muide ka ühes Mozarti tuntuimas ooperis, mille aluseks on Beaumarchais' teine näidend „Pöörane päev ehk ...“. **Kelle nimi sobib tärnide asemele?** Tema aariat kuulete Alfredo Krausi esituses.

Jaan Loide mälestuseks: paarismäng 11.11.2023

1. mural	J
2. pommitati lennukilt, mitte õhupallilt	J
3. Daihatsu	JA
4. raha kuivatamine	J
5. Christopher Lee	L
6. Oscari auhinnakuju	L
7. naat	A
8. jalgpalliväljakud	L
9. Uno Leies	L
10. Nero	V
11. Hagman (Larry ja Matti)	L
12. Tony Bennett	L
13. kogu tekst on üks lause	L
14. paleogenoomika	V
15. Gabriele Reinsch (76.80), kettaheide	L
16. Mahatma Gandhi	V
17. Voldemar Vaga, Üldine kunstiajalugu	V
18. meem	J
19. Denver Nuggets	L
20. Iguaani öö	J
21. Dmitri Muratov	V
22. Peeter Oja	A
23. Lon Nol	H
24. Abruca	L
25. Euboea	H
26. Haruki Murakami	V
27. Julius Reuter	H
28. Hans	A
29. saalihoki	L
30. Gelato	VA
31. Uljas (Tarvi ja Taivu	A
32. Verdens Gang (Norra)	H
33. ohakaliblikas	JA
34. Untsakad	H
35. ... selgitust sellest, mis kanad on väärt	J
36. Melancholia	A
37. Mike Babcock	L
38. võllapuu	J
39. Sint Maarten / Saint Martin	H
40. Pedja ja Pede	JA
41. Brasiilia ja Venetsueela	A
42. Nana Mouskouri	A
43. Chihuahua	A
44. Vulcan	A
45. jõesilm	J
46. kardaanliigend	J
47. Andrew Jackson	J
48. Eno ja Piret Raud	JA
49. Hine	JA

Jaan Loide mälestuseks: paarismäng 11.11.2023

50. kindel töötasu	J
51. kärsaklased	J
52. puhas joogivesi	J
53. diktüoneemakilt (põlevkivi)	J
54. Montenegro	J
55. tee	A
56. Saulkrasti	J
57. Craig Breen	L
58. riidetäi	J
59. kulli ja kirja viskamine	J
60. Fats Domino	A
61. Eesti Iseseisvuspartei	J
62. Priit Võigemast, Vaiko Eplik	A
63. jooks päri/vastupäeva	J
64. ekspressionism	A
65. Albuquerque	J
66. kass	A
67. Kärkla	J
68. 34 – seleen (Kuu), 52 – telluur (Maa)	A
69. surilina	A
70. Anton Irv	A
71. 1926	VA
72. Hendrik Visnapuu	A
73. herkulo (kaerahelbed)	JA
74. Lauri Naber	A
75. Wallis & Futuna	JA
76. mänd	J
77. Georgi Lvov	A
78. krahv Almaviva	JA

Küsimused: Jaan Loide - J, Lauri Tammerand - L, Vello Tõnso- V, Alar Heinaste - H, Aare Olander – A

12. https://www.youtube.com/watch?v=GLS5m5-b52w&ab_channel=tonybennettVEVO

24. [Anti Kammiste Abruka valss - YouTube](#)

42. https://www.youtube.com/watch?v=-Yw9BNUwrsA&ab_channel=fritz5120

60. https://www.youtube.com/watch?v=Q1OdbPpvFYg&ab_channel=jaydiesel

78. https://www.youtube.com/watch?v=m8wqFJRNeMw&ab_channel=rexeterna